

Ha a talajmarót az újraerdősítés munkáiban is alkalmazni akarjuk, rugós szárral kell készítenünk. Ez köves vagy gyökérmaradványos területeken különösen fontos, mivel a rugós szár az akadályokban nem törik el. Semmiképpen nem ajánlható a talajmaró használata gyökérmaradványokkal sűrűn telt területeken, nagy törzsszámú erdőkben, lucfenyvesekben, ahol a gyökérzet a feltalajt átszövi, öntözőárokokkal behálózott területeken, nagyon sekély termőrétegű (15 cm alatt) leromlott talajokon és végül sűrű aljnövényzetben.

A forgókapák munkájának ezen kívül előfeltétele az egységesen meghatározott sortávolság (figyelembe véve nemcsak a maró 70 cm-es munkaszélességét, hanem a meghajtógép nyomtávolságát is). Ha a csemeték sortávolsága kisebb, mint a traktor nyomtávolsága (univerzál vontató esetében ez állítható), akkor a traktorok hasmagasságát meghaladó nagyságú csemeték sorközeit nem művelhetjük meg vele, mert a kéregsérüléssel okozott kár nem állana arányban a gépi művelés nyújtotta előnyökkel.

Az ERTI a talajmarók üzemeltetésére és ezeknek a talajszerkezetre kifejtett hatására vonatkozóan a megfigyeléseket tovább folytatja.

IRODALOM

1. Ráczó Imre: Talajművelőgépek, Jegyzetsokszorosító 1951. — 2. Lammel Kálmán: Lejtős területek művelése. Mezőgazdasági Kiadó 1958. — 3. Zima, I. M.: Mechanizacija leszohozajsztvnuh rabot. Goszleszbumizdat, Leningrád, 1950. — 4. Kaplan, Sz. M.: Munkaeszközök a talaj vetés előtti előkészítéséhez, a növényápoláshoz és a sorközök megműveléséhez. Goszudarsztvennoje izdatyel „sztvo szel“—szkhozajsztvvennoj literaturi. Moszkva, 1950. — 5. Loycke, H. J. dr. Bodenfräsen in der Forstwirtschaft. Allgemeine Forstzeitschrift, 1957. 12. évf. 7 sz. — 6. Groves, R.: Eszközök a mezőgazdasági munkák elvégzésére. Agricultural Machinery Journal. London, 1956.

Megjegyzés dr. Magyar Pálnak a „Javaslat a termőhelyfeltárás és erdőtípológia módszereinek kialakítására szikes talajokon” c. dolgozatról írt bírálatához

Fenti tárgyú javaslatommal kapcsolatban az „Erdő” 1959. 10. számában közzétett bírálat több igen hasznos és helytálló megjegyzést tartalmaz. A tanulmány teljes szövegének ismertetése nélkül azonban a bírálat félreértésekre adhat alkalmat, ezért szükségesnek tartom, hogy röviden válaszoljak arra.

Mindenek előtt hangsúlyoznom kell, hogy a fenti tárgyú javaslatok alapos előkészítéséhez a javaslattevőknek nem mindenben álltak rendelkezésükre a szükséges előfeltételek. Az összeállításukra az OEF 1958. decemberében 1959. március végére, tehát olyan időponttal adta megbízását, amikor a helyszíni tanulmányozásra nem volt lehetőség. Így a dolgozatot a más célzattal összegyűjtött kutatási anyag felhasználásával, szinte „emlékezetből” kellett megírni. Fokozta a feladat megoldásának nehézségeit, hogy sziki vonatkozásban újszerű az erdőtípológia kérdése, ehhez irodalmi előkészítés nem volt fellelhető. Csupán dr. Magyar Pálnak kerekén 30 évvel korábban tett, ma is helytálló megállapításai, valamint a Tury-féle erdészeti sziktalajosztályozás nyújthattak némi kiindulási alapot. Ezeket is más céllal tették közzé a szerzők, míg az azóta eltelt idők további kérdéseket vetettek fel, újabb követelményeket támasztottak.

Eppen ezért a sziki erdőtípológiai javaslatomat a következőkkel zártam: „A fentiekben vázolt termőhelyfeltárási, erdőtípológiai javaslat erősen provizórikus. Ilyen irányú, rendszeres, céltudatos és átfogó munka szikes területeinkkel kapcsolatban eddig nem folyt. A vázlatot más természetű kutatások és gyakorlati munka közben szerzett tapasztalatok alapján kellett összeállítani, amely így csupán úttörő kezdeményezésként tekinthető. Nem tarthat igényt a teljesértékűsége és helyszíni felvételek alapján alapos ellenőrzésre, kiegészítésre, feltehetően egyes pontokban esetleg módosításra is szorul.” Félreértések elkerülése érdekében érdeklében helyes lett volna a bírálatban erre utalni.

Bár a bírálathoz céljait tekintve megfelel az előbbi idézetnek, néhány megállapításához magyarázatot kell fűznöm, mert vagy nem értek azokkal egyet, vagy — a bírálathoz tárgyának ismerete nélkül — némelyiket félreérthetőnek tartom.

A bírálathoz mindjárt bevezetőben kifogásolja, hogy a megadott típus-táblázat meghatározásai nem eléggé pontosak és körülhatároltak. Ez a megjegyzés többé-kevésbé érthetetlen, mert közvetlenül a táblázat után szövegesen is leírtam, hogyan kell értelmezni a táblázatban megadott fogalmakat. Kétségtelen, hogy a számszerű meghatározás tökéletesebb lenne, jóllehet sok esetben ez gyakorlatilag lehetetlen, mert egyszerűsítés helyett a fogalmak összekuszálását eredményezné. Ezért tartottam szükségesnek, hogy a „Nedvességi viszonyok“, ill. „A termőréteg mélysége“ cím alatt a táblázatban megadott megjelöléseket részletesebben kifejtssem, ill. körülírjam.

A bírálathoz is felsorolt 11 sziki, inkább állomány-, mint erdőtípussal kapcsolatban megjegyzem, hogy azok telepített, ill. telepítendő állomány céltípusok, nem pedig leromlott vagy lerontott erdőtípusok.

Az „elegyes többszintű tölgyesek“ és a „feketegyűrű juharos elegyes tölgyesek“ a szikes talajok nagy hozadékú, legjobb állománytípusai. Előbbiek a legjobb, mély fekvésű, genetikailag réti szolonyecnek nevezhető, az utóbbiak pedig az ugyancsak legjobb, háts fekvésű, genetikailag szolonyecsedett, mezőségeknek nevezhető szikes talajtípusokon telepíthetők.

A bírálathoz kifogásolt „feketegyűrű juharos elegyes tölgyes“ erdőtípus jóformán az egyedüli, amelyet idősebb, reliktum előfordulásban is megtaláltam (Ohaterdő, Újszentmargita). Ezekben korábban részletes vizsgálatokat is végeztem. A javaslatban leírt erdőtípusban a szerzett tapasztalatokat rögzítettem. Feketegyűrű juhart más ökológiai viszonyok között, idősebb, sziki állományaink természetes elterjedésében sehol sem találtam.

A lágyszárú növényzet kétségtelenül legbizonytalanabb a sziki, kultúrerdőknek tekinthető faállománytípusok körülírása során. Osztom a bírálathoz azt a megjegyzését, hogy helyesebb a növények tudományos nevével dolgozni, mint a magyar elnevezésekkel, amelyek többnyire amúgy sem közismertek. A javaslatlételre való felhívás során azonban a tudományos elnevezések mellőzése kifejezett kíváncságot váltott ki.

A javaslatomban csupán tájékoztatást igyekeztem nyújtani az egyes állománytípusok alatt fellelhető lágyszárú növény-előfordulásokra. Hangsúlyoztam, hogy részben kultúrbehatások következtében, részben azért, mert a sziki erdők viszonylag fiatal állományok, legtöbbször az első erdőgenerációt képviselik a leírt állománytípusok alatt, a természetes erdőtípusokkal összefüggésbe hozható lágyszárú növénytársulás alig található.

A kifogásolt „veresnadrágcsekenesz — réti peremizs társulást“ dr. Magyar Pálnak az „Erdészeti Lapok“ 1949. évi 7. számában „Az alföldfásítás és növényozológiai alapjai“ c. tanulmányából merítettem. Ott ugyan a „*Festuca pseudovina* ass. *Achillea* — *Inula subass.*“ elnevezés szerepel, tapasztalataim szerint azonban más-más állománytípus alakul ki a termőhelyén aszerint, hogy a *Festuca pseudovina* társaságában az *Achilleák* vagy az *Inula britanica* fordul elő nagyobb arányban. Ismétlem azonban, hogy a lágyszárú növényzet kérdésében feltétlenül szükséges a további, alapos vizsgálat. Ezek eredményeként könnyen több módosítás is lehetséges lesz a tipológiai javaslatomon.

A sziki erdőtípológiai javaslat egyik alapját a Tury-féle erdészeti sziktalajosztályozás alkotja. A bírálathoz kifogásolja, hogy erről nem tesz említést. A megjegyzés érthetetlen, mert a javaslat ismerteti az osztályozási rendszer lényegét, utalva a vonatkozó szakirodalomra is. Egyébként a tipológiai javaslatok egy későbbi, gyakorlati utasítástervezet előkészítését jelentik, miközben egy bizonyos tárgykörrel foglalkozó szakemberek esetében fel kell tételeznünk az alapvető fogalmak ismeretét.

Úgy vélem, hogy a bírálathoz, azt követően az álláspontok kölcsönös megvédése — adott esetben módosítása — elősegíthette az erdőgazdálkodásunk, erdőművelésünk korszerűbbé tételét.

Tóth Béla
ERTI tudományos munkatársa

